

De structuur van de koi

Enkele beschouwingen omtrent grondwaterbeheer

Het lijkt mij van belang dat ik eerst — terwille van het perspectief waarin de ontworpen Grondwaterwet moet worden gezien — enkele beschouwingen geef omtrent het grondwaterbeheer, alvorens na te gaan wat dat wet u in de praktijk heeft te bieden.

Ik zal daarom eerst iets opmerken over het grondwaterbeheer als deel van het integraal waterbeheer, en — direct in aansluiting op dit laatste — over het grondwaterbeheer als

MR. J. H. A. TEULINGS
Hoofdafdeling Waterstaatsrecht
Ministerie van Verkeer en
Waterstaat

bestuurlijke en operationele taak.

Vervolgens wil ik ingaan op twee in de structuur van de ontwerp-Grondwaterwet te onderscheiden elementen, waarbij de belangen van de waterleidingbedrijven kunnen worden gedacht nauw te zijn betrokken, nl. in de eerste plaats de beleidsvorming op het gebied van het grondwaterbeheer — waarvan het resultaat met name zal worden uitgedrukt in de zogeheten beleidsplannen voor het grondwaterbeheer en in de tweede plaats het verdere instrumentarium dat ter beschikking zal staan ter verwezenlijking van de doelstelling van het grondwaterbeheer.

Men zou kunnen zeggen dat de eerste regeling op het gebied van het grondwaterbeheer is geweest de in 1954 tot standgekomen Grondwaterwet Waterleidingbedrijven. Ik spreek hier met enige nadruk 'op het gebied' van het grondwaterbeheer, omdat het beheer als zodanig in die wet niet wordt geregeld.

Deze Grondwaterwet Waterleidingbedrijven had als aanleiding de o.m. uit de enkele arresten van de HR gebleken wenselijkheid een wettelijke basis te scheppen voor de aantasting van het eigendomsrecht van derden, voorzover een dergelijke aantasting zou kunnen voortvloeien uit een wijziging van de grondwaterstand, veroorzaakt door onttrekkingen van grondwater ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening. Juist ook vanwege de aan dergelijke onttrekkingen te verbinden consequenties voor particuliere eigenaren in de vorm van een wettelijke gedoogplicht was tevens een vergunningstelsel voor dit soort onttrekkingen noodzakelijk, teneinde te kunnen verzekeren dat dergelijke onttrekkingen

* Voordracht VWN-vergadering 6 mei 1976

slechts op verantwoorde plaats en wijze zouden kunnen plaatsvinden.

Als wettelijke basis voor een grondwaterpolitiek was deze uit 1954 daterende wet evenwel niet bedoeld, reden waarom dan ook reeds destijds bij de behandeling van dat betreffende wetsontwerp een algemene grondwaterwet in het vooruitzicht werd gesteld.

Het is mij uiteraard niet bekend wat destijds bij het woord 'grondwaterpolitiek' voor ogen heeft gestaan. Zeker is intussen wel dat sinds de totstandkoming van de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven verdere ontwikkelingen aanleiding zijn geweest voor grote bezorgdheid, vooral ook bij de waterleidingbedrijven, voor het blijvend kunnen veiligstellen van onze watervoorziening. De noodzaak tot een algemeen beheer van de in het land aanwezige hoeveelheid grondwater is steeds klemmender geworden. Op deze noodzakelijkheid is overigens ook — vooral in de laatste tijd — gewezen door degenen die zich de bescherming van de natuur of het milieu in het algemeen ten doel stellen en die vreesden dat bij de maatregelen die zouden worden genomen om de watervoorziening veilig te stellen door een groter beroep te doen op het grondwater, onvoldoende met de door hen bepleite belangen zou worden rekening gehouden.

1. *Waartoe heeft deze ontwikkeling nu geleid?*

Blijkens een in 1966 gepubliceerd voorontwerp van wet is aanvankelijk gedacht aan een stelsel, waarbij het bestaande regime van de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven zou worden aangevuld met een beperkte vergunningsplicht voor andere onttrekkingen dan die voor de openbare drinkwatervoorziening.

Deze beperking bestond hierin, dat de vergunningsplicht slechts zou gelden voor bepaalde, door de provinciale besturen in hun provincie aan te wijzen gebieden. Ik ga hier niet verder in op de waardering en de kritiek die deze poging om tot een wettelijk stelsel van grondwaterbeheer te komen heeft ondervonden en volsta met te vermelden dat na enige tijd wel duidelijk is komen vast te staan, dat de aan een doelmatig grondwaterbeheer te stellen eisen, geen ruimte meer laten voor een regeling van het grondwaterbeheer, die uitgaat van een splitsing tussen onttrekkingen t.b.v. de openbare drink- en industriewatervoorziening en alle overige onttrekkingen en die tevens voorzag in een met die splitsing overeenstemmende verdeling van de vergunningsverleningsbevoegdheid tussen de rijksoverheid en de provinciale overheden. Het valt bij nadere beschouwing ook moeilijk in te zien hoe dit systeem zonder

veel complicaties goed zou hebben kunnen werken. Het huidige wetsontwerp gaat dan ook uit van de gedachte dat één bestuursinstantie dient te zijn belast met het beheer van het grondwater in het gehele gebied waarover zij haar bevoegdheden uitoefent.

2. *Wat is nu de doelstelling van het huidige ontwerp-Grondwaterwet?*

In de zgn. considerans van het wetsvoorstel wordt zeer algemeen gezegd dat het gaat om het 'bevorderen van een goed beheer van het grondwater'.

Het is niet de functie van wetgeving — en zeker niet van beheerswetgeving — een beschrijving te geven van het met de toepassing van de wet beoogde doel. De wet geeft alleen regels met behulp waarvan een bepaald doel kan worden nagestreefd.

Vandaar dan ook het belang van de schriftelijke stukken die het wetsontwerp vergezellen en wel in de eerste plaats de memorie van toelichting.

Uit deze toelichting blijkt dat dat wetsontwerp is gebaseerd op een aantal uitgangspunten die — geparafraseerd — als volgt kunnen worden weergegeven:

Gezien de schaarste aan water van goede kwaliteit moet rekening worden gehouden met een grote behoefte aan grondwater.

Daaromtrent zijn gedetailleerde gegevens beschikbaar gekomen als resultaat van o.m. de studies die zijn verricht voor het opstellen van het zgn. structuurschema voor de Drink- en Industriewatervoorziening.

De grens van de mogelijkheden tot uitbreiding van onttrekking van grondwater zijn in zicht.

Het is dus vooral met het oog op de watervoorziening in de toekomst noodzakelijk te komen tot een optimaal en — gezien de verschillende vormen van gebruik of verbruik van grondwater — ook selectief gebruik van grondwater.

Er kan dus m.a.w. niet meer worden volstaan met een toezicht van overheidswege op de wijze waarop grondwater aan de bodem wordt onttrokken.

Toezicht is i.h.a. ook nodig op de juiste verdeling van grondwater in zijn totaliteit over de verschillende gebruiksdoeleinden.

Om deze doelstelling te kunnen bereiken is in de eerste plaats nodig dat alle onttrekkingen van grondwater — behoudens enkele uitzonderingen — worden gebracht onder het zelfde (vergunning-) regime, opdat het mogelijk wordt dat de daartoe bevoegde instantie de voor- en nadelen van iedere grondwateronttrekking tegen elkaar afweegt.

Een tweede uitgangspunt is de samenhang met het oppervlaktewater; deze samenhang is er niet alleen in hydrologische zin maar ook vanwege het feit dat althans in bepaalde behoeften aan water kan worden

voorzien zowel door het gebruik van grondwater als dat van oppervlaktewater. Bij het grondwaterbeheer in de door mij bedoelde kwantitatieve zin komt dus ook de vraag aan de orde of in een bepaald geval het gebruik van grondwater in plaats van oppervlaktewater wel noodzakelijk is en — voorzover het een bestaande onttrekking van grondwater betreft — of in een bepaald geval niet zou moeten worden overgeschakeld van het gebruik van grondwater naar dat van oppervlaktewater, teneinde (meer) grondwater ter beschikking te laten komen voor een meer specifiek op grondwatergebruik aangewezen activiteit. Bij deze laatste vraag speelt uiteraard de kwaliteit van het betreffende oppervlaktewater een belangrijke rol.

Deze overwegingen hebben geleid tot de algemene conclusie dat beheer van het grondwater zich het beste laat karakteriseren als een zaak van waterhuishouding. Daaruit mag overigens geenszins worden afgeleid dat in hoofdzaak waterhuishoudkundige (waterstaattechnische) motieven het beheer van het grondwater zouden gaan bepalen.

Waterhuishouding vormt immers geen doel in zich doch is op zijn beurt dienstbaar aan een veelheid van belangen waaronder die van de openbare watervoorziening zoals die wordt verzorgd door de waterleidingbedrijven.

Intussen heeft het door mij te bespreken stelsel van grondwaterbeheer, zoals dan in ontwerp-Grondwaterwet is voorzien, ook zijn begrenzingen doordat het n.l. is ingericht als een stelsel ten behoeve van een optimale verdeling van het grondwater.

Een aantal onderwerpen die voor de beschikbare hoeveelheid grondwater evenzeer van essentiële betekenis zijn, worden in dit wetsontwerp niet geregeld.

Ik denk hierbij aan de ontwatering van gronden (vaststelling polderpeil), de bescherming van de grondwaterkwaliteit, welke in hoofdzaak een zaak is van bodembeheer, en de beheersing van de kwaliteit en de kwantiteit van het oppervlaktewater.

De Grondwaterwet zoals deze thans is geconcipeerd moet dan ook worden gezien als een deel van de wettelijke voorzieningen die uit een oogpunt van waterbeheer noodzakelijk zijn.

Daarbij denk ik met name aan een regeling van een geplanned integraal waterbeheer, waarbij het beheer van grond- en oppervlaktewater, waarvoor de verantwoordelijkheid thans wordt gedeeld door het rijk, de provincies en de waterschappen, met elkaar in verband wordt gebracht.

Het nog niet gereed zijn van deze wetgeving betekent m.i. evenwel niet dat de in het ontwerp-Grondwaterwet voorziene regeling als zodanig gebrekkig is. Het gaat immers

niet uitsluitend om een probleem van wetgeving maar vooral — en zelfs in de eerste plaats — om een zaak van goede bestuurlijke coördinatie.

3. Bestuurlijke structuur van het grondwaterbeheer

Hiermede ben ik gekomen aan een volgend punt, nl. de bestuurlijke structuur van het grondwaterbeheer ofwel de vraag op welke wijze zijn de verschillende overheden bij het wettelijk geregeld grondwaterbeheer betrokken.

Het wetsontwerp voorziet in een stelsel van gedecentraliseerd en wel provinciaal grondwaterbeheer.

Geheel vanzelfsprekend is dit niet.

Het is immers duidelijk dat hier niet alleen zou kunnen worden gedacht aan de provincies maar ook aan het rijk.

Voor het rijk geldt dit in bijzondere mate doordat thans reeds een rijksvergunningenstelsel van kracht is voor het grootste deel van de grondwateronttrekkingen — die van de waterleidingbedrijven —, terwijl het rijk bovendien beschikt over een technisch goed geoutilleerd apparaat dat landelijk werkzaam is.

Toch is dit voor de vraag welk orgaan het beste het grondwater kan beheren niet van doorslaggevend betekenis: op basis immers van het uitgangspunt dat het bij het grondwaterbeheer niet gaat om de zwaarte van één bepaald belang maar om de veelheid van tegen elkaar af te wegen belangen van o.m. de verschillende gebruikers en verbruikers van grondwater, en voorts gezien het feit dat die belangen in het algemeen kunnen worden aangeduid als te zijn van regionale betekenis, is gekozen voor een regionaal-dus provinciaal grondwaterbeheer.

De provincie zal derhalve een centrale plaats gaan innemen bij het grondwaterbeheer. Gedeputeerde staten zullen de vergunningen gaan verlenen — ook aan de waterleidingbedrijven.

Provinciale Staten zullen daarvoor een beleidsplan moeten gaan vaststellen en zij zullen moeten overgaan tot de instelling van een provinciaal adviescollege voor het grondwaterbeheer, nl. de provinciale grondwatercommissie.

4. Op welke wijze is de rijksoverheid bij het beheer betrokken?

De rol van de rijksoverheid bestaat allereerst in de inbreng die zij heeft te leveren bij de beleidsadvisering aan provinciale besturen m.b.t. het gewicht van de door het rijk te behartigen belangen (onder het regime van de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven adviseert het provinciale bestuur de rijksoverheid!).

Deze advisering zal zijn beslag krijgen via het lidmaatschap van rijksambtenaren in de

provinciale grondwatercommissie.

Naast deze adviserende bevoegdheid beschikt het rijk over de (normale) toezichthoudende bevoegdheid en bovendien over de bijzondere bevoegdheid tot het geven van aanwijzingen aan het provinciale bestuur ten aanzien van bepaalde onderdelen van hun beleid.

De bevoegdheid tot het geven van aanwijzingen betreft de *inhoud* van het provinciale beleidsplan waarop ik hierna nog verder zal ingaan.

Deze aanwijzingsbevoegdheid is met name bedoeld voor het geval dat een bepaald door de rijksoverheid behartigd belang niet alleen bij het grondwaterbeheer is betrokken doch ook zodanig ingrijpt in de onderlinge verhouding tussen de bij het grondwaterbeheer betrokken belangen dat niet het provinciaal bestuur doch in eerste instantie het rijk zelf verantwoording behoort te dragen voor de doorwerking daarvan in het provinciale beleid.

Tenslotte en niet in de laatste plaats is de rijksoverheid op nog geheel andere wijze bij het provinciaal grondwaterbeheer betrokken: het rijk zal nl. de noodzakelijke technische kennis en outillage ter beschikking stellen aan de bij de Wet ingestelde technische commissie die de provinciale besturen omtrent de technische kant van het grondwaterbeheer (centraal) gaat adviseren.

5. Wettelijk instrumentarium van de Grondwaterwet

Dit instrumentarium betreft niet alleen de verwezenlijking van het grondwaterbeheer in concrete zin — d.w.z. door het stellen van beperkingen en voorschriften aan grondwateronttrekkingen en infiltraties — doch betreft ook de voorbereiding van het provinciaal beleid, dat aan de te stellen beperkingen en voorschriften ten grondslag wordt gelegd.

Bij beleidsvorming plegen we tegenwoordig te denken aan planning.

Uw gedachten zullen hierbij wellicht direct uitgaan naar het Structuurschema voor de Drink- en Industrieruimtevoorziening bij de voorbereiding waarvan de waterleidingbedrijven nauw betrokken zijn geweest. Inderdaad is dit structuurschema op zichzelf een belangrijk gegeven voor het te voeren grondwaterbeheer, evenals ook de op een later tijdstip nog te publiceren structuurschema's voor de waterhuishouding resp. voor de landinrichting dat zullen zijn.

Deze structuurschema's houden evenwel geen plannen in. Zij zijn bestemd om op basis van bepaalde toekomstverwachtingen de ruimtelijke beïnvloeding vanuit een bepaalde sector voor de komende 25 à 30 jaar aan te geven; daartoe bevatten zij de nodige ruimtelijke reserveringen. Voor het te voeren grondwaterbeheer bieden zij dan

ook slechts in zeer algemene zin een aanknopingspunt.

De eigenlijke planning van het grondwaterbeheer zal dan ook — overeenkomstig de gekozen opzet — plaatsvinden op provinciaal niveau.

Blijkens het ontwerp-Grondwaterwet wordt de totstandkoming van deze planning van zo groot gewicht geacht dat uitdrukkelijk is voorzien in een daartoe strekkende opdracht aan Provinciale Staten. Deze zullen nl. voor het te voeren provinciale beleid een zgn. beleidsplan moeten opstellen, waarin de grote lijnen van het vergunningenbeleid voor de komende 10 jaren worden vastgesteld en vervolgens openbaar gemaakt.

6. Wat is nu eigenlijk het belang, dat met een beleidsplan wordt gediend?

Het belang van het beleidsplan voor het grondwaterbeheer is zowel gelegen in de bestuurlijke sfeer als in de sfeer van belangen- en rechtsbescherming.

Om met het laatste te beginnen, wijs ik op het feit dat het beleidsplan, doordat daarin de hoofdlijnen van het vergunningenbeleid voor de komende 10 jaren gemotiveerd worden aangegeven, inzicht biedt in het te voeren beleid.

Derden, zoals met name de waterleidingbedrijven, wier activiteit er op is gericht een ononderbroken waterleverantie veilig te stellen, kunnen daarmee bij hun eigen plannen rekening houden. Het plan zal immers tevens de toetsingsgrondslag zijn voor de later ten aanzien van hen te nemen beslissingen omtrent vergunningsverlening voor verdere onttrekkingen.

Bovendien geeft de wijze waarop de procedure voor de totstandkoming van het beleidsplan is geregeld aan de waterleidingbedrijven niet alleen materiële maar ook formele aanspraak om tijdig bij de beleidsvorming te worden betrokken en om tegen het door het uitvoerende orgaan — in dit geval dus gedeputeerde staten — ontworpen beleidsplan bezwaren in te dienen bij provinciale staten, die uiteindelijk over het plan hebben te beslissen.

Behalve de positie van de waterleidingbedrijven dient de vaststelling van het beleidsplan ook het — wat men zou kunnen noemen — democratisch belang, doordat daarmee immers het in het uitvoerende vlak te voeren beleid wat de hoofdlijnen betreft aan voorafgaande publieke controle zijn onderworpen.

Voorts biedt het beleidsplan het kader waarin aan de door mij genoemde eventuele ministeriële aanwijzing uitwerking kan worden gegeven.

En tenslotte nog een meer praktisch belang, nl. dat, wanneer in het kader van de voorbereiding en de vaststelling van het beleidsplan dieper inzicht is verkregen in de

belangen die bij de grondwateronttrekkingen in een bepaalde regio zijn betrokken, zulks ten goede zal kunnen komen aan de snelheid, waarmede de besluitvorming over de concrete onttrekking of infiltraties zal kunnen plaatsvinden.

7. Wat moet het beleidsplan gaan inhouden?

Het wetsontwerp zegt hierop betrekkelijk weinig. Dat komt doordat daarin in hoofdzaak het formele aspect wordt behandeld: wie bereidt het plan voor, wie stelt het vast en welke procedure dient daarbij te worden gevolgd etc.

Over de strekking van het plan wordt gezegd dat gedeputeerde staten er bij de vergunningverlening rekening mee moeten houden, ik kom daar zo dadelijk nog op terug.

Wat de inhoud betreft wordt alleen bepaald dat op centraal niveau — en met name bij algemene maatregel van bestuur — voorschriften kunnen worden gegeven omtrent de inrichting van het plan, dus de wijze waaraan het qua opzet moet voldoen wil het aan zijn doel kunnen beantwoorden. Uniformiteit in de opzet van de plannen zal immers ook een van de voorwaarden zijn voor het goed op elkaar doen aansluiten van de verschillende provinciale plannen onderling.

Het beleidsplan zal moeten aangeven hoe het vergunningbeleid er in de komende 10 jaren in hoofdzaak uit zal gaan zien, gegeven o.m. de stand van het geohydrologisch onderzoek en de vooruitzichten omtrent de mogelijkheden tot gebruik van grond- en oppervlaktewater.

Daarom zal in het beleidsplan op anschouwelijke wijze, door middel van kaarten en het nodige cijfermateriaal, moeten worden aangegeven waar, onder welke omstandigheden en in welke orde van grootte uitbreiding van de feitelijk bestaande grondwateronttrekking mogelijk is.

Daarbij zal tevens kunnen worden aangegeven dat, om de toekomstige watervoorziening veilig te stellen, mogelijkheden tot grondwateronttrekking in een bepaalde orde van grootte moeten worden gereserveerd.

Ten aanzien van bepaalde gebieden zal moeten worden geconstateerd, dat de uitbreidingsmogelijkheden zodanig zijn beperkt dat uitbreiding in beginsel alleen nog voor een bepaald doel, bijv. dat van de openbare drinkwatervoorziening, zal worden toegestaan.

Ook is het mogelijk dat in het beleidsplan wordt geconstateerd dat onder gelijkblijvende omstandigheden de grenzen van de mogelijke grondwateronttrekking eigenlijk reeds zijn bereikt en dat verdere uitbreiding alleen nog maar mogelijk zal zijn indien

— hetzij op zekere termijn de grootte van bepaalde categorieën onttrekkingen in een bepaalde omvang van grootte wordt teruggebracht of zelfs wordt beëindigd;

— hetzij het grondwaterpotentieel wordt opgevoerd door kunstmatige infiltratie of door maatregelen op het gebied van het oppervlaktewaterbeheer of de detailwaterbeheersing.

In het laatste geval zal het beleidsplan dus indirect tevens een norm kunnen inhouden voor de uitoefening van het toezicht op degenen die met dat oppervlaktewaterbeheer zijn belast, zoals met name de waterschappen. Hierbij denk ik met name aan de goedkeuring van de door de waterschapsbesturen vast te stellen peilbesluiten. En tenslotte zal uit het plan ook zichtbaar moeten zijn op welke wijze daarin rekening is gehouden met voor het grondwaterbeheer van direct belang zijnde zaken, zoals de ruimtelijke ordening (streekplannen) en de plannen en projecten op het gebied van de drinkwatervoorziening, de waterhuishouding en de ruilverkaveling.

8. Hoe worden de waterleidingbedrijven betrokken bij het grondwaterbeheer?

Met het voorafgaande is, meen ik, ook het belang geschetst van de waterleidingbedrijven om bij de totstandkoming van het beleidsplan, en daarmee indirect dus ook bij het grondwaterbeheer te worden betrokken.

Hoe zal dit in zijn werk gaan

Allereerst zullen de waterleidingbedrijven een belangrijke inbreng in het beleid hebben te leveren door het formuleren van hun wensen en inzichten ten behoeve van het ontwerp van het beleidsplan dat door gedeputeerde staten wordt opgesteld. Dit ontwerp komt vervolgens om advies bij de provinciale grondwatercommissie waarin de betrokken waterleidingbedrijven zijn vertegenwoordigd.

Inzoverre in het vervolgens gepubliceerde definitieve ontwerp-plan te weinig met de wensen van de waterleidingbedrijven wordt rekening gehouden, kunnen deze hun bezwaren kenbaar maken bij provinciale staten.

9. Over welk middel zal de provinciale overheid kunnen beschikken om het aldus in hoofdlijnen ontwikkelde beleid te verwezenlijken?

Hoofdmiddel wordt gevormd door het — klassieke — vergunningstelsel. Dit stelsel biedt de mogelijkheden tot de bestuurlijke beheersing van het proces dat zoveel mogelijk de in het beleidsplan omschreven lijnen moet volgen.

Ik zeg met opzet 'zoveel mogelijk'.

Het plan is nl. niet beslissend voor de vraag

of en in hoeverre een bepaalde onttrekking of infiltratie uiteindelijk toelaatbaar kan worden geacht en is dus ook noch in negatieve noch in positieve zin beslissend voor de vraag of voor een bepaalde onttrekking al dan niet vergunning kan worden verleend.

Aan mijn opmerkingen over het beleidsplan en de functie die het vervult bij het grondwaterbeheer ontbreekt dan ook nog een andere beschouwing over de *criteria* die bij het vergunningbeleid worden gehanteerd. Het ontwerp-Grondwaterwet geeft een beheersregeling, die — evenals de meeste van dit soort wettelijke regelingen — is geënt op het vereiste van een algemene afweging van belangen.

De regeling draagt het stellen van prioriteiten op aan het provinciaal bestuur, met als enige beperking de mogelijkheid dat de centrale overheid in bijzondere gevallen gebruik maakt van haar aanwijzingsbevoegdheid met betrekking tot het eerder door mij besproken beleidsplan.

Bij de beantwoording van de vraag of een bepaalde hoeveelheid grondwater aan de bodem zal mogen worden onttrokken geldt het algemene criterium dat deze onttrekking in het beleidsplan valt in te passen.

Daarmede heeft de vraag of de beoogde onttrekking zal kunnen plaatsvinden nog geen definitieve beantwoording verkregen. Vastgesteld zal immers nog moeten worden, of het beoogde onttrekken of infiltreren ook daadwerkelijk aanvaardbaar kan worden geacht. Weliswaar zal het beleidsplan kunnen en ook moeten aangeven welke belangen in een bepaald gebied meer specifiek aan de orde zijn doch dit maakt nog geenszins overbodig dat voor het nemen van een beslissing telkens van geval tot geval een onderzoek wordt ingesteld naar de mogelijke gevolgen van het onttrekken of infiltreren. Wijst dit onderzoek uit, dat de gevolgen schadelijk zijn of kunnen zijn, dan zal tevens moeten worden onderzocht of die gevolgen door materiële voorzieningen zijn te compenseren. Dit is dus in eerste instantie een technische vraag, waaromtrent zal worden geadviseerd door de centrale technische commissie grondwaterbeheer.

Eerst wanneer deze commissie hierop het advies heeft gegeven komt de vraag aan de orde of grondwateronttrekking in de gevraagde hoeveelheid en voor het daarmede beoogde doel behoort te worden toegestaan, gezien de daarbij betrokken belangen en de zwaarte die aan deze belangen in het beleidsplan is toegekend.

Deze vragen zullen worden behandeld in de grondwatercommissie, die daarover aan gedeputeerde staten het beleidsadvies moeten uitbrengen, alvorens deze hun beslissing nemen.